

РЕШЕНИЕ

№ 141

Гр. София, 12 май 2015 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение в публичното заседание на четиринадесети април през две хиляди и петнадесета година в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ДАНИЕЛА АТАНАСОВА

ЧЛЕНОВЕ: МАЯ ЦОНЕВА

ЛАДА ПАУНОВА

С участието на секретаря И. Петкова и в присъствието на прокурора Долапчиев като разгледа докладваното от съдия Цонева наказателно дело № 1476/2014 год. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 346, т. 1 и сл. от НПК.

Образувано е по касационна жалба на адв. А. – защитник на подс. И. Т. А.; по касационна жалба на адв. Л. и адв. Т. – защитници на подс. Н. Д. Н.; по касационна жалба на адв. Д. – защитник на подс. М. В. С. и по касационна жалба на адв. Г. – защитник на подс. Г. С. Н. срещу решение № 89/24. 06. 2014 год. по в. н. о. х. д. № 135/2013 год. по описа на Варненския апелативния съд.

Касационни жалби срещу въззивния съдебен акт са депозиран и лично от подсъдимите Н. Н. и Г. Н..

В жалбите са релевирани касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 - 3 от НПК.

В жалбата на адв. А. се сочи, че въззивната инстанция е допуснала нарушение на материалния закон, като не е преквалифицирала деянието на подс. А. от такова по чл. 116 от НК в такова по чл. 124 от НК при налични доказателства за това – обясненията на подсъдимите А. и С., както и заключението на допълнителната съдебномедицинска експертиза. Изложени са доводи, че апелативният съд не е дал аргументиран отговор на въпроса защо не заслужават доверие обясненията на подсъдимите, както и че в атакувания съдебен акт отсъстват съображения относно събитията в интервала от 13.00 до 16.00 часа, както и такива въз основа на кои доказателства въззивната инстанция е приела наличие на стройна организация за извършване на престъплението. Твърди се, че при индивидуализация на наказанието са игнорирани смекчаващите обстоятелства – семейното положение и данните за личността на И. А.. При условията на алтернативност е направено искане за отмяна на решението на въззивния съд и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав или за изменение на съдебния акт с прилагане на закон за по-леко наказуемо престъпление и намаляване на наказанието.

В жалбата на адв. Л. е отразено, че не са изпълнени указанията, дадени в предходно решение на ВКС, отнасящи се до възможността да се ползват протоколите за веществени доказателствени средства, получени при използване на СРС и показанията на свидетелите с тайна самоличност, както и тези касаещи задълбочено обсъждане на оневиняващите подс. Н. доказателства. Досежно обвинението за престъпление по чл. 116 от НК се излагат доводи, че въззивната инстанция е отказала да даде вяра на обясненията на подсъдимите без да посочи съображенията си за това. Твърди се, че изводите на апелативния съд относно мотива за извършване на убийството и конкретните действия на подсъдимия по мотивиране и подпомагане на останалите подсъдими почиват на недопустими предположения. Сочи се, че отново са игнорирани доказателствата, оневиняващи Н. Н. – показанията на свид. К. и заключенията на техническите експертизи. Акцентира се върху отсъствието на отговор на възраженията за ексцес във връзка с отвличането на пострадалата П.. Според защитата мотивите на въззивния съд относно действията на Н. Н. като подбудител и помагач на отвличането на двамата пострадали са вътрешно противоречиви, което опорочава волята му, прави я неясна и води до невъзможност да се реализира защитата му. Изразява се несъгласие с аргументите на контролираната инстанция относно вида и размера на наказанията за всяко от двете престъпления. Сочи се, че отсъстват мотиви и в гражданската част на съдебния акт. Направено е искане за отмяна на решението и за връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд. В допълнително писмено изложение доводите на адв. Л. са доразвити, като е поставен акцент върху незаконосъобразния, според защитата, начин на приобщаване на показанията на свидетелите с тайна самоличност към доказателствената съвкупност.

В допълнително писмено изложение, депозирано от адв. Т. – също защитник на подс. Н., се сочи, че не са изпълнени задължителните указания на предходния състав на ВКС относно свидетелите с тайна самоличност и относно обсъждането на доказателствата, оправдаващи подсъдимия, като аналитичната дейност на съда е осъществена в разрез с правилата на формалната логика. Изложени са пространни съображения относно невъзможността да се ползват резултатите от СРС, прилагани спрямо свид. М. Ш., като акцентът е поставен върху обстоятелството, че прилагането на СРС е поискано от орган по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС и съдържащите се в протоколите за В. данни касаят престъпление по чл. 144, ал. 3 от НК, което не попада в категорията на тези, за чието разкриване и доказване е допустимо използването на СРС. Наред с това, според защитника, са били игнорирани съществени възражения на защитата, свързани с причината за смъртта, като се оспорва изводът на съда, че леталният изход се дължи на удавяне – в тази насока е отбелязано, че не е изследвана проба от костния мозък на пострадалите, нито такава от водата, в която са открити трупите. Твърди се, че с оглед напредналото трупно разложение е невъзможно да се установи точната характеристика на разкъсно-контузните рани, а оттам да се направи безспорен извод дали към момента на умъртвяването им пострадалите са били в съзнание или не. Обсъждат се няколко възможни механизма на причиняване на смъртта наред с приетия от въззивния съд. Доразвити са доводите за явна несправедливост на наказанието.

В личната жалба на подс. Н. Н. са изложени възражения срещу позоваването от страна на въззивната инстанция на показанията на свидетелите с №№ 3 и 4. Посочено е, че са игнорирани показанията на свид. К., както и заключенията на техническите експертизи, установяващи, че въз основа на засичане на мобилните телефони от една и съща или близки клетки не може да се направи извод дали подсъдимите са били заедно. Твърди се, че фактическите констатации на апелативния съд са изградени при игнориране на правилата по чл. 13, чл. 14 и чл. 303, ал. 1 от НПК. Подсъдимият моли да бъде оправдан изцяло по повдигнатите му обвинения.

В касационната жалба на адв. Д. – защитник на подс. С., се поставя акцент върху указанията, дадени от предходния състав на ВКС, като се сочи, че те не са изпълнени при новото разглеждане на делото. Твърди се, че са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, тъй като е възпроизведена фактическата обстановка, приета от първата инстанция и не са обсъдени съществените възражения на защитата – обстоятелство, довело от една страна до липса на мотиви, а от друга – до нарушаване правото на справедлив процес на подс. С.. Сочни, се че липсва детайлен и задълбочен анализ на доказателствата, а изводите на въззивния съд почиват на недопустими предположения. Излагат се съображения, че като последица от игнорирането на обясненията на подсъдимите и от липсата на доказателствен анализ, контролираната инстанция е допуснала и нарушение на материалния закон, квалифицирайки деянието на подсъдимите по чл. 116 от НК вместо по чл. 124 от НК. Релевирани са доводи за явна несправедливост на наказанието, като е възражено срещу подхода на съдилищата по фактите да обсъждат смекчаващите и отегчаващите доказателства общо за всички подсъдими вместо за всеки от тях поотделно. Сочни се, че отсъства яснота защо при едни и същи смекчаващи и отегчаващи обстоятелства съдът е наложил наказание на подс. С. наказание към средния размер за престъплението по чл. 142 от НК и доживотен затвор – за това по чл. 116 от НК. Твърди се, че при индивидуализация на наказанието е следвало да бъде отчетена и неразумната продължителност на наказателния процес. Решението е атакувано и в гражданската му част, като съображенията на защитника са идентични с тези в жалбата на адв. Л..

В жалбата на адв. Г. наред с касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 – 3 от НПК, се твърди, че атакуваният съдебен акт е необоснован. Възразява се срещу изводите на въззивната инстанция, че подс. Г. Н. е участвал в отвличането и в убийството на пострадалите, които констатации са основани на предположения и са следствие от игнориране обясненията на подсъдимите. В тази връзка се сочи, че е допуснато и съществено нарушение на процесуалните правила, тъй като въззивната инстанция е пропуснала да приобщи към доказателствената съвкупност заявеното от Н., С. и А. пред предходния състав на апелативния съд.

В съдебно заседание защитникът на подс. А. поддържа жалбата, като счита, че са налице всички касационни основания за отмяна на атакуваното решение. Сочни, че не са изпълнени указанията, дадени във връзка със свидетелите с тайна самоличност. Твърди, че са игнорирани възраженията на защитата, отнасящи се до причината за смъртта и не са изложени убедителни съображения защо не са кредитирани обясненията на подсъдимите А. и С.. Възразява срещу подхода на въззивната инстанция да не излага мотиви относно вида и размера на наказанието за всеки от подсъдимите. Пледира за отмяна на решението и за връщане на делото от друг състав на апелативния съд.

Защитниците на подс. Н. поддържат касационната жалба. Сочат, че приетата от въззивния съд фактология не съдържа конкретни действия на Н., обосноваващи съставомерност на деянието по чл. 116 и чл. 142 от НК, с което обосновават и тезата си за неправилно приложение на материалния закон. Акцентират върху неизпълнението, според тях, на указанията на ВКС, дадени при предходното разглеждане на делото и отнасящи се до показанията на свидетелите с тайна самоличност и до анализа на доказателствата. Считат, че във въззивното решение отсъства прецизен доказателствен анализ, а констатациите на апелативния съд почиват върху негодни доказателствени средства. Твърдят, че проверяваният съдебен акт почива на догадки и предположения. Считат, че решението е постановено от незаконен състав, доколкото в него е участвал съдия, който е бил свидетел по друго гражданско дело, по което страна е бил един от защитниците на подсъдимите. Пледират решението да бъде отменено и подс. Н. да бъде оправдан или делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав на съда.

Защитникът на подс. С. поддържа жалбата, като сочи, че не са изпълнени задължителните указания на ВКС и отново са налице пороци в аналитичната дейност на въззивния съд, довели до недопустими предположения за авторството и механизма на деянието. Счита, че са били оставени без разглеждане съществени доводи на защитата във връзка с доказателствата и с правната квалификация на деянието, с което е накърнено правото на подсъдимия на справедлив процес по смисъла на чл. 6 от ЕКПЧОС. Излага доводи за явна несправедливост на наложеното наказание и пледира решението да бъде отменено и делото да бъде върнато за ново разглеждане на Варненския апелативен съд.

Защитникът на подс. Н. поддържа касационната жалба. Излага доводи за незаконен състав, тъй като двама от членовете му разглеждат граждански, а не наказателни дела. Счита, че присъдата и въззивното решение почиват на предположения, тъй като липсват доказателства за участие на Н. в инкриминираните деяния и особено такива, които да го свързват с убийството на двамата пострадали. Солидаризира се със становището на останалите защитници, че не са изпълнени указанията в отменителното решение на ВКС. Изтъква, че решението е вътрешно противоречиво, тъй като от една страна е прието, че Н. все още не бил възстановен от претърпяната тежка операция, а същевременно се сочи, че е взел участие в хвърлянето на пострадалите във водите на р. К.. Обосновава тезата си за явна несправедливост на наказанието с продължителността на наказателния процес, като същевременно сочи, че отсъстват каквито и да било отегчаващи отговорността обстоятелства. Пледира за отмяна на решението на АС – гр. Варна и за оправдаване на Г. Н. или за връщане на делото за ново разглеждане. Алтернативно поддържа и искане за намаляване на наказанието.

Подсъдимите не изразяват лично становището си относно законосъобразността на въззивния съдебен акт.

Повереникът на частните обвинители и граждански ищци пледира въззивното решение да бъде оставено в сила, тъй като апелативният съд не е допуснал процесуални нарушения при формиране на вътрешното си убеждение, а събраните годни доказателства обосновават несъмнен извод за участие и на четиримата подсъдими в инкриминираните деяния.

Представителят на Върховна касационна прокуратура дава заключение, че касационните жалби са неоснователни. Сочил, че въззивната инстанция правилно е кредитирала показанията на анонимните свидетели, тъй като указанията относно годността им в отменителното решение на ВКС не я обвързват. Счита, че след като въззивният съд, е приел, че обясненията на подсъдимите са недостоверни, не е необходимо, да излага подробни мотиви за отказа си да квалифицира извършеното по чл. 124 от НК. Пледира въззивното решение да бъде оставено в сила.

Върховният касационен съд, в пределите на касационната проверка по чл. 347, ал. 1 от НПК, съобрази следното:

С присъда № 87 от 31. 10. 2011 год. по н. о. х. д. № 458/2009 год. Варненският окръжен съд е признал подсъдимите за виновни в това, че на 16. 04. 2007 год., в близост до [населено място], обл. В., в съучастие помежду си, Н. Д. Н. - като подбудител и помагач, а И. Т. А., Г. С. Н. и М. В. С. – като съизвършители, отвлекли В. П. Е. и Д. И. П. с цел противозаконно да ги лишат от свобода, като деянието е извършено от повече от две лица и по отношение на две лица, поради което и на основание чл. 142, ал. 2, т. 2 и т. 5 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 3 и ал. 4 и чл. 54 от НК – за подс. Н. и на основание чл. 142, ал. 2, т. 2 и т. 5 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 и чл. 54 от НК – за останалите трима подсъдимите ги е осъдил на по седем години лишаване от свобода, при първоначален строг режим на изтърпяване в затвор.

Съдът е оправдал подсъдимите по първоначално повдигнатото обвинение за проявена особена жестокост към отвлечените.

Подсъдимите са признати за виновни и в това, че на 16. 04. 2007 год., в землището на [населено място], обл. В., в съучастие помежду си, подс. Н. като подбудител и помагач, а подсъдимите Н., С. и А. – като съизвършители, умишлено умъртвили В. П. Е. и Д. И. П., като деянието е извършено по особено мъчителен начин за убитите и с особена жестокост, поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 4, пр. 3, т. 6, пр. 2 и 3 вр. чл. 20 ал. 3 и ал. 4 и чл. 54 от НК – за подс. Н., и вр. чл. 20, ал. 2 и чл. 54 от НК – за подсъдимите Н., С. и А., са осъдени на доживотен затвор при първоначален специален режим в затвор.

Подсъдимите са оправдани по обвинението за предумишлено убийство.

На основание чл. 23, ал. 1 от НК съдът е наложил най-тежкото от така определените наказания, а именно доживотен затвор, като е постановил изтърпяването му при първоначален специален режим в затвор.

На основание чл. 59, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НК съдът е приспаднал предварителното задържане на подсъдимите.

Подсъдимите са осъдени да заплатят солидарно на гражданските ищци А. Е., А. Е., Б. А., Р. П. и на Ю. П., действаща със съгласието на Р. П., обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на по 150 000 лева за всеки от тях, ведно със законната лихва, считано от 16. 04. 2007 год., до окончателното изплащане на главницата, както и да заплатят на А. Е., А. Е., Б. А. обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 770 лв. за всеки от тях, ведно със законната лихва от деня на увреждането.

Подсъдимите са осъдени да заплатят държавна такса върху уважените граждански икове, направените по делото разноски и разноските за адвокатско възнаграждение на частните обвинители и граждански ищци.

Присъдата е била проверена по въззивни жалби на четиримата подсъдими и с решение № 105/04. 07. 2012 год. по в. н. о. х. д. № 50/2012 год. Апелативният съд – гр. Варна я е потвърдил изцяло.

С решение № 574/08. 05. 2013 год., постановено по н. д. № 1902/2012 год., Върховният касационен съд, трето наказателно отделение е отменил решението на въззивната инстанция поради наличието на съществени нарушения на процесуалните правила при формиране на вътрешното му убеждение и аналитичната му дейност. Делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на апелативния съд.

С решение № 89/24. 06. 2014 год. по в. н. о. х. д. № 135/2013 год. по описа на Варненския апелативния съд присъдата е била потвърдена отново.

Касационните жалби са основателни, макар и не по всички съображения, изложени в тях.

Процесуалното развитие на делото предопределя и рамките на касационната проверка. Тя следва да обхване преди всичко изпълнението на указанията на предходния състав на ВКС за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила при формиране вътрешното убеждение на съда, както и преценка дали не са допуснати нови такива.

На първо място следва да бъдат разгледани възраженията за незаконен състав, направени от защитниците на подсъдимите Н. Н. и Г. Н., предвид обстоятелството, че от основателността им зависи изходът на делото и необходимостта да бъдат обсъждани останалите аргументи по съществуващото на спора. Твърденията, че съставът на съда е незаконен поради участието в него на съдии, които разглеждат граждански дела, са несъстоятелни. Както в доктрината, така и в съдебната практика се приема еднозначно, че съставът е незаконен, когато не са спазени законовите изисквания за численост на съдебния състав и участието на съдебни заседатели, така както те са визирани в разпоредбата на чл. 28 от НПК; когато е нарушен принципът на неизменност на съдебния състав и свързания с него принцип на непрекъснатост на съдебното заседание, както и когато съществува някое от основанията за отвод по чл. 29 от НПК, като въпреки него съдията или съдебният заседател е взел участие в разглеждането на делото, т. е. когато има основания да се смята, че член на съдебния състав е предубеден или заинтересован. Аргументите на защитата могат да бъдат отнесени единствено към третата група и то само в хипотезата на чл. 29, ал. 2 от НК. Фактът, че двама от съдиите, разгледали делото и постановили обжалваното решение, са ангажирани с решаването на гражданскоправни спорове, не ги превръща в предубедени или заинтересовани. Не е спорно по делото, че същите са назначени във Варненския апелативен съд по предвидения в ЗСВ ред и това обстоятелство им дава право да участват в разглеждането на всички видове дела, по които този съд е компетентен да се произнесе. Не могат да бъдат споделени и доводите, че един от членовете на съдебния състав (без защитата на подс. Н. да конкретизира кой) е предубеден, защото бил свидетел по гражданско дело, по което страна бил адв. Ж. – защитник на подс. С. от момента на привличането му като обвиняем до произнасяне на въззивното решение – предмет на проверка по настоящото дело. Сред материалите по същото липсват каквито и да било доказателства за наличието на подобни отношения между член от състава на съда и адв. Ж.; не е установено, че някой измежду съдиите Д., Б. или П. е свидетелствал по лично дело на защитника, а още по-малко, че е сторил това с оглед доказване тезата на противната страна. В същото време, видно от протоколите за съдебно заседание, нито адв. Ж., нито подс. С., нито някоя от останалите страни са изразили становище за предубеденост и заинтересованост на съдебния състав. Напротив, всички участници във въззивното производство са били единодушни, че не съществуват основания за отвод на състава на съда, секретаря и прокурора. Не са предприети и действия по чл. 312 от НПК за поправката му в случай, че страните са считали, че техните изявления не са били документирани коректно. С оглед това обстоятелство и предвид факта,

че протоколите от съдебно заседание притежават всички изискуеми реквизити и са изготвени по реда на НПК, те, съгласно чл. 131 от НПК, съставляват доказателствено средство за извършване на съответните действия, за реда, по който са извършени, както и за събраните доказателства, в това число и за направените от подсъдимите и защитниците им възражения във връзка с наличието на основания за отвод на членовете на съдебния състав.

Неоснователността на доводите за незаконен състав изисква да бъде извършена проверка на дейността на въззивния съд съобразно останалите аргументи в жалбите, отнасящи се до правилността на вътрешното му убеждение.

Основателни са критиките в жалбите на всички подсъдими, че изводите на въззивната инстанция са основани върху негодни доказателствени средства. За да възприеме фактическата обстановка, описана в мотивите към първоинстанционната присъда, апелативният съд се е позовал на показанията на защитените свидетели с идентификационни №№ 3 и 4, депозириани на досъдебното производство и прочетени на основание чл. 281 от НПК. Мнозинството от съдебния състав е счело, че не съществува процесуална пречка за това, тъй като „...в отменителното решение на ВКС не се съдържат конкретни указания в тази част”, т. е. според мнозинството липсват указания за неправилно приложение на чл. 281 от НПК и за нарушаване на реда за разпит на свидетел с тайна самоличност. Предходното решение на касационната инстанция е било интерпретирано некоректно от въззивния съд. Не е съобразено, че показанията на анонимните свидетели са били предмет на обсъждане и анализ още при първата въззивна проверка от Варненски апелативен съд и той е изключил от доказателствената съвкупност тези на свидетеля с идентификационен № 4, приемайки, че те са негодно доказателствено средство. От своя страна, доколкото са били релевирани подобни доводи в касационните жалби на подсъдимите, предходният състав на ВКС е посочил изрично, че се солидаризира с всички аргументи на въззивната инстанция за невъзможност да бъдат ползвани показанията на този свидетел като не намира за необходимо да ги повтаря. При положение, че ВКС недвусмислено и категорично е изразил съгласието си със съображенията на инстанцията по фактите за невъзможност това доказателствено средство да се ползва при постановяване на присъдата, вторият въззивен състав е следвало да се съобрази със становището на касационната инстанция. Не могат да бъдат споделени аргументите на представителя на ВКП, че коментиранията указания на предходния касационен състав не са задължителни. Безспорно като инстанция по правото касационният съд не може да пререшава въпроса за достоверността на доказателствените материали, относими към предмета на доказване по конкретното наказателно дело и да подменя вътрешното убеждение на инстанциите по фактите, но може да дава указания във връзка с тяхната процесуална годност. И ако евентуални указания да бъдат кредитирани или не определени доказателствени източници нямат задължителна сила за съда, на който е върнато делото, то тези, отнасящи се до годността им и до спазване на процесуалния ред по събирането и приобщаването им, са безусловно задължителни.

Не са изпълнени указанията на предходния състав на ВКС да бъде даден аргументиран отговор на възраженията на подс. Н. Н. и защитата му за наличието на ексцес по отношение отвлечането на пострадалата Д. П.. Въззивният състав се е задоволил единствено да отбележи на л. 318 от делото, че фактът на пристигането на П. в [населено място] е бил съобщен от свид. И. Н. на подсъдимия веднага след приключване на срещата между свидетеля, пострадалите и подс. Н. в сладкарница „име”, а на л. 336 от делото е обосновал тезата си с две обстоятелства – че по време на срещата на 31. 01. 2007 год. пострадалата придружавала В. Е. при подписване на договора с „фирма”, както и че в опит да докаже, че пострадалият не се укрива, свид. И. Н. заявил пред подс. Н. Н., че той „наскоро е бил тук с курвата си”. Не е съобразено, че наличието на мобилна комуникация между свидетеля и подсъдимия в интервала от време между 10.52 часа и 13.00 часа на 16. 04. 2007 год., както и между подсъдимите Н. и Н. представлява косвено доказателство, но за да бъде поставено в основата на осъдителна присъда, то трябва да води до единствено възможен извод за конкретното съдържание на тези разговори. С оглед тази особеност на доказването посредством косвени доказателства е било необходимо да се извърши анализ дали в показанията на свид. Н., в обясненията на подсъдимите Н. Н. и Г. Н. или в други доказателствени средства се съдържа информацията относно естеството на тези разговори и по-специално дали свидетелят или подс. Г. Н. са уведомили Н. Н., че Д. П. придружава В. Н.. От друга страна обстоятелството, че при предходни посещения на [населено място] пострадалият Е. е бил съпровождан от пострадалата П., е от категорията на т. нар. „сходни факти”. Поради това е било абсолютно наложително въззивният съд да прецени доколко е допустимо коментираният факт да послужи като годна доказателствена основа за извод относно субективната страна на деянието, а при евентуален положителен отговор на този въпрос, е следвало да бъде поставено на обсъждане дали обстоятелството, че подс. Н. е бил информиран, че преди инкриминираната дата двамата пострадали са пребивавали заедно в [населено място], е достатъчно да се приеме по изискуемия от НПК безспорен и категоричен начин, че той е съзнавал, че и на 16. 04. 2007 год. В. Е. е бил придружен от Д. П..

Не са безпочвени и възраженията на касаторите, че в мотивите на въззивното решение отсъства задълбочен анализ на обясненията на подсъдимите, депозираните пред двата състава на апелативния съд. На първо място, следва да бъде отправен упрек към самия начин, по който е извършено приобщаването на обясненията на подсъдимите С., А. и Н., дадени по в. н. о. х. д. № 50/2012 год. Разпоредбата на чл. 279, ал. 1 от НПК предвижда, че включването им доказателствената съвкупност се извършва посредством прочитането им, като посоченото действие се осъществява непосредствено след разпита на подсъдимия с оглед необходимостта да се постигне яснота на какво се дължат противоречията (ако има такива), кои обяснения поддържа той и защо, както и предвид възможността страните и съдът да имат уточняващи въпроси към него във връзка с твърденията му пред предходния съдебен състав. Вместо това контролираната инстанция се е задоволила да посочи в края на съдебното заседание, че приобщава обясненията, дадени при предходното разглеждане на делото. Само по себе си това не би било основание за отмяна на въззивното решение, ако въззивният съд беше изпълнил задълженията си да анализира детайлно и всеобхватно твърденията на подсъдимите и да даде аргументиран отговор защо приема, че някои от тях не отговарят на обективната истина. Варненският апелативен съд обаче се е ограничил единствено да цитира частта от обясненията на подс. А., дадени в хода на първоинстанционното съдебно следствие и пред предшестващия въззивен състав, отнасяща се до познанството му с подс. Г. Н., както и обясненията на подс. С. в частта им за вкарването на пострадалите в микробуса, след което е направил генералното заключение, че „последното обстоятелство сочи до каква степен следва да се вярва на това, което се съобщава от подсъдимите и по-точно от подс. А.”. Действително, разпоредбата на чл. 339, ал. 2 от НПК предвижда, че когато потвърди присъдата, въззивната инстанция посочва основанията, поради които не приема доводите, изложени в подкрепа на жалбата или протеста. Съществен елемент от защитната позиция на подсъдимите са били именно обясненията на подсъдимите Н. и С. при първото въззивно разглеждане на делото, както и тези на подс. А., депозираните по в. н. о. х. д. № 135/13 год., което е налагало и задълбочен отговор защо контролираната инстанция счита, че те са недостоверни. Излагането на съображения относно достоверността на обясненията на подсъдимите, наред с това, е било абсолютно необходимо не само защото те са с различно съдържание в отделните стадии на съдебната фаза, но и защото от това дали и до каква степен ще бъдат кредитирани зависи и дали подс. Н. ще носи отговорност за отвличането и при каква форма на съучастие.

Именно във връзка с формата на съучастие на подс. Г. Н. в отвличането на пострадалите следва да се отбележи и вътрешната противоречивост на мотивите на обжалваното решение. От една страна, излагайки фактите по делото, апелативният съд е приел, на л. 314-315 от в. н. о. х. д. № 135/13 год., че действията на подс. Г. Н. във връзка с отвличането са се изразили в спиране на лекия автомобил на уговореното място между селата /населено място/ и /населено място/, където пострадалите били изведени от превозното средство под заплахата на пистолета, носен от подс. М. С., след което последният и подс. А. им нанесли удари с бухалка, завързали крайниците им, вкарали ги в микробуса и потеглили към землището на [населено място]. Същевременно на л. 337, при обосноваване на правната квалификация на деянието въззивната инстанция е приела участие на подс. Н. и във физическото насилие, предшествало отвличането, а на л. 338 съдът отново се е върнал към първоначално приетото – че подс. Г. Н. е закарал жертвите на определеното място, предал ги на останалите, които от своя страна им нанесли удари, завързали ги, натоварили ги в микробуса и ги отвели край устието на р. /река/ в района на [населено място].

За пореден път, независимо от дадените указания в предходното решение на ВКС, апелативният съд е обосновал констатациите си за липсата на ексцес касателно отвличането на пострадалата П. с доминантната роля на подс. Н. Н. и със зависимостта на подсъдимите Г. Н. и М. С. и особено на И. А. от него. Аналогични съображения са залегнали и в основата на извод, че Н. Н. е действал като подбудител и помагач на останалите трима подсъдими при осъществяване на престъплението по чл. 116 от НК. Отново следва да се подчертае, че наличието на трудови правоотношения между подс. Н. Н. в качеството му на управител и представляващ работодателя „фирма”, и на М. С. и Г. Н. – в качеството им на служители в търговското дружество, по естеството си представлява косвено доказателство, което обаче не е достатъчно за категоричност на извода за участие на подс. Н. Н. в инкриминираното деяние и за изясняване на същественния въпрос относно действията, с които този подсъдим е мотивирал останалите трима да умъртвят пострадалите. Следва изрично да се отбележи и неяснотата на извода за най-сериозна зависимост на подс. А. от подс. Н. Н. на л. 336 от делото, при положение, че А. е единственият подсъдим, който не се намира в трудови правоотношения с Н. Н.. Що се отнася до обстоятелството, че свидетелите А. В., М. Ш. и И. Н. се почувствали застрашени и изпаднали в паника, че подс. Н. Н. ще ги държи отговорни за това, че бил измамен от пострадалия Е., отново следва да се отбележи, че се касае за сходни факти.

Въззивното решение се характеризира с липса на задълбоченост и всеобхватност при анализа на доказателствата и в частта му, отнасяща се до пребиваването на подс. Н. в района на р. /река/ за времето около 13.00 часа на 16. 04. 2007 год. За да отхвърли версията на този подсъдим за присъствието му в тази местност поради необходимостта да извърши оглед на поземлен имот, апелативният съд се е позовал на разпечатките, документиращи разговорите на Н. Н. и на заключението на техническата експертиза, прието в хода на първоинстанционното съдебно следствие, съгласно което всички подсъдими са се намирали в обхвата на едни и същи базови станции на мобилните оператори в този времеви отрязък. В същото време обективността е изисквала да бъде извършен коментар на разясненията на вещото лице, дадени в съдебно заседание, че разпечатките позволяват да се приеме, че даден апарат и даден номер на мобилен телефон са в определен район, обслужван от една базова станция, но за да бъде определено конкретното му местоположение и точното му отстояние от базовата станция, е необходимо използването на GPS, с какъвто базовите станции не са оборудвани. Не е направен анализ и на посоченото в заключението и потвърдено от експерта в съдебно заседание пред първата инстанция, че с оглед обхвата на базовите станции, ако двама абонати са прехванати от една и съща клетка, в градски условия те могат да са на 300 метра един от друг от, а в извънградски условия това разстояние се повишава до 35 километра. Не е обсъдено и заявеното от експерта, изготвил първоначалното заключение, че ако абонатът е в движение и разговаря по мобилен телефон, комуникацията ще бъде отчетена от базовата станция, в която е започнала, независимо от обстоятелството, че разговорът е приключил в района на друга клетка на мобилния оператор. Що се отнася до допълнителното заключение на техническата експертиза, допуснато и прието по в. н. о. х. д. № 135/2013 год., въззивният съд се е задоволил да отбележи, че то не противоречи на първоначалното такова, но е оставил без коментар посоченото от вещото лице, че разговорите на Н. Н., отчетени от базова станция „име”, могат да са проведени от мястото, на което твърди, че е пребивавал подсъдимият – в района на ресторант „име”. Наред с това контролираната инстанция е обосновала изводите си за пребиваването на четиримата подсъдими по едно и също време на едно и също място, а оттам и за участието им в убийството на пострадалите, и с обстоятелството, че базовите станции са засекли местоположението на Н. Н. и Г. Н. единствено при придвижването им в южна посока от [населено място] към [населено място], но не и обратно при завръщането им в града, което означавало, че мобилните им телефони са изключени. По естеството си тази констатация представлява недопустимо предположение и е произволна, защото не държи сметка за посоченото от вещото лице в хода на първоинстанционното съдебно

следствие, че пребиваването на абоната в района, обслужван от дадена базова станция, няма да бъде отчетено от нея не само когато мобилният телефон е изключен, но и когато не са провеждани разговори, т. е. когато абонатът не е търсил и не е бил търсен от други клиенти на мобилните оператори или, ако е търсил или е бил търсен, не се е свързал с насрещния абонат.

Като недопустимо предположение следва да бъде определена и констатацията на съда на л. 318 от делото относно мотивацията на подс. Н. Н. да подбуди останалите подсъдими да умъртвят пострадалите. Приемайки, че „...причината гневът на подс. Н. да ескалира в такава степен, че да вземе подобно решение, може само да се изведе от провокативно поведение или словесен груб израз от пострадалия Е....”, въззивната инстанция на практика е възпроизвела в смекчен вариант изводите на апелативния съд в съдебния акт, отменен от предходния състав на ВКС, без да съобрази, че подобен подход е недопустим.

На последно място, с основание в касационните жалби на всички подсъдими се сочи, че отговорът на възраженията им срещу заключенията на съдебно-медицинските експертизи е формален. В решението си контролираната инстанция се е ограничила единствено до изтъкване на обстоятелството, че не разполага със специални знания, поради което кредитира оспорваните заключения, но това не е достатъчно да се приеме, че е налице стриктно изпълнение на задължението по чл. 339, ал. 2 от НПК. Поначало винаги, когато са необходими специални знания, се допуска изслушване на експертиза, но съдът, съгласно разпоредбата на чл. 154, ал. 1 от НПК, не е задължен да възприеме заключението. От друга страна, когато констатациите на експертите са оспорени, а съдът намира доводите на страните за неоснователни, той следва да изложи убедителни съображения в подкрепа на тезата си за отхвърлянето им. В принципен план тези съображения могат да бъдат свързани с използваните от вещите лица научни методи, с разясненията и отговорите на зададените им въпроси, с всеобхватността на научното изследване и т. н., но при всички случаи те следва да намерят място в мотивите на съдебния акт, което в случая не е сторено.

Изложеното дотук дава основание за извод, че въззивният съд е допуснал нарушения на процесуалните правилата за проверка и оценка на доказателствата по делото и за формиране на вътрешното му убеждение. Тези нарушения са съществени по смисъла на чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК, защото ограничават правата на всички подсъдими с оглед повдигнатото им обвинение за съучастие. Поради това обжалваното решение следва да бъде отменено, а делото да бъде върнато на апелативния съд за ново разглеждане от друг състав, при което следва да бъде извършен надлежен анализ на доказателствената съвкупност и да намерят отговор всички останали възражения на страните.

Така мотивиран и на основание чл. 354, ал. 1, т. 4 вр. ал. 3, т. 2 от НПК Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ решение № 89/24. 06. 2014 год. по в. н. о. х. д. № 135/2013 год. по описа на Варненския апелативния съд.

ВРЪЩА делото на Варненския апелативен съд за ново разглеждане от друг съдебен състав от стадия на съдебно заседание.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.